

בית מדרש • הוצאה לאור

גליון כ"א - סיון תשפ"ג

נהורא דשמעתתא

מהדורת זכרון שלמה

גליון אקטואלי מרתק מבית היוצר של אש התורה

לעילוי נשמת הגאון המופלא צנוע ומעילי - רבי שלמה ב"ר מאיר שפירא זצ"ל

באלו מקרים נאסרות העוגות בהנחתן על השיש?

שלא היה מקפיד על עירובם, בזה לכרע יש צירוף, משא"כ כאשר עשויים מבצק שונה (לדוגמא, אחד מתוק ואחד מלוח), דעת רוב הפוסקים שאין מצטרפים (נד"א שם, קלה. ש"כ, מ"ב הע' מג), ומ"מ למעשה דעת הגריש"א שמצטרפים לחומרא (כמקור חיים תנז, בית מאיר שם ת, ועוד), ויש להפריש בלא ברכה.

וכל האמור הוא בעוגות המונחות כמות שהן, אך כאשר מונחות בתוך תבנית או קופסה, מתבאר בדברי המשני"ב (תנ"ז, כפי שביאר כוונתו בקה"י, מובא בד"ר"א שם בביאוריה"ל) ששייך בהן צירוף רק באופן שהקופסאות פתוחות, ורק כאשר הן בתוך כלי גדול שדפנותיו גבוהות מן הקופסאות. ונמצא שעל השיש או על מגש שיש להם שפה נמוכה, אין צירוף כשהעוגות מונחות בקופסא או תבנית וכדו'. (נדב"ר המשני"ב שמצטרפים בכלי גדול שדפנותיו גבוהות מצוי בימינו כשמכניס העוגות למקפא, שבה שייך צירוף כשהקופסאות פתוחות ע"י דפנות המקפא המקיפות אותן).

אלא שבדרך אמונה (ביאוריה"ל שם) הביא בשם הגריש"א, שניילון העוטף את הלחם אינו נחשב ככלי החוצץ ומונע צירוף, מפני שבטל ללחם. ולפי זה עוגות שאינן בקופסא אלא עטופות ניילון נצמד וכדו', הרי הוא בטל לגביהן, ונחשב כמונחות בעצמן, ומצטרפות ע"י השפה המקפת אותן. ויל"ע בעוגה שבתבנית אלומיניום חד פעמית, אם לדעת הגריש"א בטילה לעוגה או שנחשבת כלי וחוצצת.

ומלבד הנ"ל ייתכן גם צירוף על גבי שולחן הסועדים בקידוש וכדו', באופן שמסדרים השלחן מראש, ועוטפים את כל המונח עליו במפת ניילון שלא יתייבש או למנוע זבובים, שזהו כ"כיסוי מפה' המצרף כל שבתוכו לחיוב חלה (שרע ומשני"ב שם).

שאלה: מצוי בשמחה משפחתית, שקרובי המשפחה והשכנים מרעיפים על בעלי השמחה עוגות ומאפים לרוב. והנה אותם מאפים לא הופרש מהם חלה, שכן כל עוגה בפני עצמה רחוקה משיעור החייב בחלה. אך עורר בדרך אמונה (ביכורים, ג, טז, קמב) שיש לחוש שבבית בעלי השמחה יצטרפו העוגות לשיעור ויתחייבו, וזה לשונו: "מי שעושה שמחה ושלוו לו מיודעו מיני מתיקה, אע"פ שאין בהן שיעור חלה, יש לחוש שיצטרפו אצלו".

מעתה יש להתבונן, מה הם, איפוא, האופנים שבהם יכולים המאפים להצטרף לשיעור חלה בבית בעלי השמחה?

מסקנא דשמעתתא

נידונים אקטואליים בדאי ההלכה

רב המכון דבי צבי דותן שליט"א - מורה הוראה וראש כולל גני אילון - אחסמך

תשובה: עיקר הנידון בזה, הוא הנקרא בלשון הפוסקים (נד"א ש"כ) 'צירוף סל'. שעניינו, כי גם עיסות קטנות שלא נתחייבו מתחילה, מצטרפות יחד לשיעור חלה **אפילו לאחר האפייה** ע"י היותם יחד בכלי אחד.

ומבואר בשו"ע (שם) שצירוף סל נעשה רק בתוך כלי עם **דפנות**, ולא על גבי שולחן. אולם הוסיף הרמ"א (נ"כה בבית יוסף) שאין צורך בדופן גבוהה המכסה את כל גובה המאפה, אלא די בדופן נמוכה, שיש בה כדי לכסות מקצת ממנו.

ולפי"ז במשטחי העבודה שבמטבח, שיש להם בדרך כלל שפה בולטת (קאנט' בלע"ז) שלא יישפכו מהם המים, מצטרפות כל העוגות המונחות עליהם להתחייב בחלה.

אלא שהשיש הביתי דינו שנוי במחלוקת, אם יש צירוף סל בכלי המחובר לקרקע (ע"י דרך אמונה שם. ועי' שבה"ל חי' קצ"ב שנקט בפשיטות דמצרף), ועל כן אם נצטרפו בו יש להפריש בלי ברכה. אך משטח הנירוסטה המצוי במטבחי האולמות ובתי הכנסת אינו מחובר, ומצרף את המונח עליו לכר"ע. [ויעו"ו כע"ז ב"ש יוסף (זרעים י"א), שמשג מצרף ע"י השפה הקטנה שיש לו סביב].

ויש לציין, כי בהצטרפות מאפים העשויים מבצקים שווים

צורתא דשמעתתא

סקירה מקיפה של סוגיה הלכתית

הרב מנחם אדלר - דאש בית המדרש

כניסת כהן במרכזי רפואה עם שני מלווים

נקטו הפוסקים כי כהן הנצרך להיכנס לבית חולים שיש בו ספק טומאה, יכול להיכנס על סמך ההלכה שספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור¹ (ציוני הלכה אבלות פ"י מהגר"ש"א, וכן נתפרסם בשמו ביגלאטי קובץ כ"ד).² ומה שנחשב בית החולים 'רשות הרבים', היינו מפני שגדר רה"ר לטומאה אינו כרה"ר האמור לענין שבת (כמבואר בטהרות פ"ז), שלענין טומאה כל שהמקום עשוי לרבים להלך בו נחשב רה"ר, אף שהוא מוקף מחיצות.

מרכז רפואי שמיר (אסף הרופא)

אך ראוי לדעת, שלא כל בית חולים נחשב רה"ר. משום שהוכיח החזו"א (טהרות ה' כ"ג-כ"ז) שגם מקום העשוי לרבים אינו נחשב רה"ר אלא אם כן יש לו ב' פתחים שנכנסים באחד ויוצאים בשני, ובכך הוי מקום 'מעבר' לרבים. ונמצא שבית חולים שיש לו רק כניסה ראשית אחת - נחשב רה"י הגם שעשוי לרבים.

הפיכת מקום לרה"ר באמצעות שני מלווים

אולם מצינו הלכה נוספת בידינו רשויות לטומאה. שגם מקום הנחשב מצד עצמו רשות היחיד, כל זמן שיש שם בפועל ג' אנשים נידון באותה העת כרשות הרבים (רמב"ם נזירות פ"ט הט"ז). ועל כן יכול הכהן להיכנס בליווי שניים נוספים, ובכך כל מקום שייכנסו בו ייחשב רשות הרבים.

ומה שנדרש ליווי של שניים, הגם שבדרך כלל המקום מצד עצמו הומה אדם. היינו מפני שמצינו כמה הגבלות באותם שלשה המחשיבים את המקום לרה"ר: א'. בענין לכך דוקא ג' ישראלים ולא נכרים (גליון השי"ש שבת כא בשם בתי כהונה, דנכרים הוו כבעיה דלא משוי רה"ר). ב'. בענין שיהיו שלשתם סמוכים זה לזה: להרא"ש (נזיר נ"ז) שיהיו יחד תוך ד' אמות, ולהראב"ד (נזירות ס"ט) שיהיו עכ"פ ב'מעמד אחד', ולא בשני קצוות החדר. ג'. דעת חלק מהפוסקים שכמה נשים נחשבות כאחד לענין זה, ומועילות להשלים לג' רק בצירוף ב' גברים (מל"מ אבוה"ט רפ"ז ונובי תנינא ק"כ לדעת הרשב"א והר"ן. והובא בחכמ"א שער השמחה א' ד"ה ודע).

ובספר 'משמרת הכהנים' להגר"י כהן שליט"א נשקף באופן נפלא כל ענייני טהרת כהנים המעשיים בימינו, עם עשרות חליפות מכתבים בין גאוני הדור שליט"א, עמ' תרפ"ט, הביא פולמוס שנפל בין הגר"י פישוהוף שליט"א (בעל טעם ודעת) להגר"ש גלבר שליט"א (בעל ארחות שבת) בענין הווילון שסביב מיטת החולה בביה"ח. אשר דעת הגר"י פישוהוף כי תוך הווילון חשיב רשות בפני עצמה, ועל כן צריך הכהן להניחו פתוח, או שייכנסו שני המלווים עמו תוך הווילון לאשווי רה"ר. אולם הגר"ש גלבר נקט דכיון שהווילון עשוי לצניעות בעלמא אינו חולק מקום לענין טומאה לעשות את תוכו רה"י.

אם במקום סכנה מוטל על הכהן להפוך את רשותו לרה"ר

כידוע גם בעת פיקוח נפש נאמרה הלכה של 'הקל הקל תחילה' (יומא פ"ג), שאם ניתן להציל את הנפש באמצעות איסור קל, אין לעשות זאת ע"י איסור חמור ממנו, כמובן באופן שאין בכך עיכוב או חשש כלשהו בהצלת הנפש.

מטעם זה נקט הגר"א גנחובסקי (ח"ה סי' נ"א), שגם כהן המאושפז בבית חולים משום פיקוח, עדיין מוטל עליו (במידת האפשר) לדאוג להחשיב את מקומו לרשות הרבים, כדי למנוע עצמו מלהכנס בספק הטומאה המשוטטת במחלקות בית החולים. והיינו ע"י שיהיו עמו ב' מלווים, ולדעת הגר"י פישוהוף עמו תוך הווילון (במקום שאינו נחשב רה"ר מצד עצמו).

אך יש שנקטו להקל בזה, שלא נאמר 'הקל הקל תחילה' אלא כאשר האפשרות השניה יש בה היתר אמיתי יותר מהראשונה. משא"כ כאן שספק הטומאה במציאות עומד בעינו, ודיני הרשויות אינם נוגעים אלא לענין ההנהגה למעשה אם להקל כצד הטהרה או להחמיר כצד הטומאה, על כן מאחר והותר ליכנס לספק מחמת פיקוח נפש, אין תועלת במה שיהפוך את הרשות שנמצא בה לרה"ר, שהרי מציאות הטומאה לא תשתנה בכך (הגר"ר שמואלביץ שליט"א, משמרת הכהנים עמ' תרצ"א. ויש לדון בזה).

כניסת כהן בחדרי שירותים

הקשה הגר"מ שמואלביץ להגר"ש"א (ציוני הלכה אבלות פ"ז), שבמקומות שהותרו כהנים ליכנס משום 'ספק טומאה ברה"ר', יהיה אסור לכהן להכנס לבית הכסא, שהרי חדר זה אינו עשוי לרבים והו"ל רשות היחיד, וספק הטומאה מוכרע שם לטומאה.

ותשובת הגר"ש"א הייתה שגם לשם מותרת הכניסה, אך סתם ולא פירש טעמו, ונשתברו קולמוסין הרבה לירד לסוף דעתו. בציוני הלכה ביאר דאמרינן ממה נפשך, כאשר דלת ביהכ"ס פתוחה אין זה רה"י, וכאשר היא סגורה אמנם הוי רה"י, אך אין הטומאה יכולה ליכנס שם מבעד לדלת.

אך השיגו על דבריו (קובץ מבי דינא, י"ד), שבשעה שסוגר את הדלת, טרם נסגרה לגמרי ועדיין היא פתוחה בשיעור טפח, כבר חשיב רה"י משום דהוי כמקום סתר והטומאה יכולה להיכנס שם דרך אותו טפח. ועוד, שאין זה מועיל במקומות שיש טפח מתחת או מעל הדלת, כפי שמצוי במקומות רבים, והטומאה נכנסת דרך שם גם כשהדלת סגורה.

ויש ביארו דכיון שכבר הוכרע ספק הטומאה ברה"ר לטהרה, אינו חוזר ונייעור ברה"י להיות מוכרע לטומאה. אך השיג על כך הגר"י שרייבר שליט"א, דאם אכן היו הספיקות נולדים בזה אחר זה היה מקום לדון כך, והיינו פושטים הספק ממחלוקת נתאים מפורשת (טהרות פ"ז). אולם כאן הספק נולד בבת אחת על ב' הרשויות, ובכה"ג כו"ע מודו שכל רשות נידונה בפניע.

¹ רק יש לוודא שאכן המצב הוא ספק טומאה ולא וודאי, כגון מחלקות המחבורות ל'בנק איברים' (אבר מן החי מטמא באהל כמת שלם), או מקום שמצוי שם טומאת מת ברוב שעות היום. ולענין מכן פתולוגי הביא בציוני הלכה (אבלות פ"י הע"י) שאינו נחשב וודאי טומאה, מאחר ר' 90% מהבדיקות נעשות בחתיכות עור שאינן מטמאות. ויש לציין, כי ניתן להתעדין על מצב הטומאה במרכזי הרפואה ע"י ארגון 'טהרת כהנים', כמפורט בעמ' הבא.

² וראוי לידע לתועלת הציבור, שניתן לקבל גליונות שבועיים עם פסקים מרתקים ערוכים מתוך הספר, בכתובת c205501040@gmail.com.

ומשו"ה יש שהורו באמת לאסור, ויעויין בספר אגן הסהר (עמ' תמג) שהורה לכהן ששהה בבית החולים שלא ייכנס לבית הכסא, אלא יחפש בית הכסא שיש לפניו חדר נוסף של נטילת ידים (הנחשב רה"ר), ורק אחר שייכנס לשם ויסגור אחריו את הדלת, ייכנס לבית הכסא.

'אזהרת כהנים' בניה"ח - אינה מועילה לאיסור גוסס

כדי להציל את הכהנים מאיסור היטמאות למת, נהגו בכמה מרכזי רפואה, שבכל מקרה של פטירה ר"ל, מניחים שלטי 'אזהרת כהנים', להזהיר מלהכנס למחלקות שהטומאה מתפשטת בהם³. ויש מרכזי רפואה שהשיקו גם קו מיוחד, שבו ניתן להתעדכן טלפונית בזמן אמת על מצב הטהרה, אם יש אזהרת כהנים. וכפי שסידרו באופן נפלא את כל המידע על כך בקו 'טהרת כהנים', 08-3132020 **שלוחה 9** [נהגישו את העדכונים לציבור גם דרך עמדות 'נדרים פלוס', בקופת הארגון].

אך בתשובות והנהגות (ח"ג שני"א) תמה על אזהרה זו, שלכאורה יש בה התעלמות מהלכה מפורשת בשולחן ערוך, שנכלל באיסור הכהנים שלא ליכנס באהל הגוסס, ויש בזה איסור דאורייתא הנלמד מריבוי לשון הכתוב "לא יטמא בעל בעמיו להחלו", לרבות גוסס [להחלי

מתפרש מלשון חולי (נכוש), או מלשון חלל (ראש)]. כמבואר בנזיר (מג). והקשו בגמרא ממה ששינו (אהלות פ"א מ"ז) "הגוסס אינו מטמא עד שתצא נפשו". ותיצרו שאמנם אינו מטמא עד שתצא נפשו, אך מ"מ יש איסור חילול הכהונה בכניסה לאהלו. וכך נפסק בשו"ע (י"ד ש"ט) "אסור ליכנס לבית שיש בו גוסס". [ואמנם הרמ"א הביא יש אומרים שלא נפסק איסור זה להלכה, אך סיים יטוב להחמיר. ובש"ך הביא מהב"ח שהכריע דלא כהרמ"א, אלא כהחמיר, שיש בזה איסור תורה מעיקר הדין, ולא רק כחומרא. וכ"כ בערוך השולחן "ורוב הפוסקים פסקו לאיסור, וכן הסכימו האחרונים וחלקו על רבינו הרמ"א שכתב וטוב להחמיר, דמעיקר הדין אסור. ובזמנינו נזהרים הכהנים מזה ויוצאים מבית הגוסס וישר כחם שמקדשים את הכהונה", עכ"ל].

ולפי"ז תמוה, מה התועלת בהנחת שלטי 'אזהרת כהנים' בשעת פטירה, הרי קיים איסור דאורייתא הרבה לפני כן, בעוד שהוא גוסס, ופעמים שהוא מצב הנמשך כמה ימים (כמבואר בשו"ע י"ד ש"ט ב'). וזה פלא גדול. [הגר"א וייס שלטי"א (המשמש כרב ביה"ח שערי צדק) נשאל בזה, והשיב כי נדר גוסס אינו כהגדרת הרופאים, אלא ממש סמוך למיתה, ועל כן אין הנפק"מ בזה מצויה. אך דעת שאר פוסקים דגוסס הוא כפי המקובל אצל הרופאים והחברא קדישא, וכמש"כ באגרות משה (ח"מ ב' ע"ה ה') ובציוני הלכה (אבלות פ"י) מהגר"ש"א. והוא מצב היכול להימשך כמה ימים, כמבואר בשו"ע].

עוד תמוה, במה שהבאנו לעיל בשם הגריש"א, שכהן שנחף לו להיכנס לבית חולים שאין בו ודאי טומאה, יכול לסמוך על הכלל של 'ספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור' וליכנס. ותמוה מאד, שהרי כלל זה מועיל רק לענין הספק שמא יש כאן טומאת מת, אך אין זה מועיל כלום לענין הספק אם יש כאן גוסס, שהגוסס אינו מטמא. ואם כן אכתי ייאסר להיכנס משום ספק גוססים. והוא תימה גדולה.

תליית איסור כהנים בחדר הסמוך לגוסס - בגדר התפשטות הטומאה לחדר הסמוך

אך הנה האריך החת"ס בתשובה (י"ד ש"ט) בגדר הטומאה שיש בחדר הסמוך למת. שאין הגדר שנעשה הכל **אהל אחד** ע"י שפתוחים זה לזה, אלא שנאמרה הלכה שהטומאה מתפשטת ועוברת דרך פתח, ועל כן אף שהחדר הסמוך נחשב **אהל בפני עצמו**, מ"מ הטומאה עוברת אליו, ועל כן אסורים הכהנים מליכנס בו. וכך האריך לייסד גם באבי עזרי (פ"ט מ"טו מטומאת מת)⁴.

ומעתה אם נדון בנוגע לאיסור כהנים **בחדר הסמוך לגוסס**, הרי נמצא שאין בו איסור, שהרי אינו נחשב 'אהל המת' אלא שטומאת המת מתפשטת בו, וזה אינו שייך בגוסס שאין בו טומאה שתתפשט (וכמפורש בגמ' נזיר מג, דלענין טומאה לא מטמא, ורק איסור חילול יש בו). ונמצא שכל איסורו הוא דוקא בחדר הגוסס ממש. **ולפי"ז מיושב היטב מנהג העולם** שאין מוציאין אזהרת כהנים עד לאחר הפטירה, שהרי לא מדובר על כניסת כהנים בחדר הגוסס ממש, אלא לענין מעבר במקומות הפתוחים לחדרו, ולפי הנתבאר אין בהם איסור בגוסס אלא לאחר שימות. [ועי' טעם דעת רפ"ז שעמד בכך, דדין גוסס בחדר הסמוך תלוי בגדר טומאת פתחים].

ומיושב בזה מה שתמהו על הוראת הגריש"א, שיכול הכהן לסמוך בעת הצורך על הכלל של ספק טומאה ברה"ר, הגם שעדיין יש לחוש משום איסור גוסס, שכן להנתבאר מצד גוסס בלאו הכי ליכא חשש בחדרים הסמוכים, אלא רק מצד טומאת מת המתפשטת אליהם. ואכן בציוני הלכה (אבלות פ"י ע"מ קע"א) הביא כן להדיא מהגר"ש"א, דאין איסור כהנים בחדר הסמוך לגוסס, (והביא בהע"ש ש"כ במ"א והאלות). וכך נקט בפשיטות הגרמ"מ קארפ במשמרת שמחות. וכך גם משמעות דברי הריטב"א (כתובות יז).

תליית איסור כהנים בחדר הסמוך לגוסס - בגדר איסור גוסס

אלא שביאור זה תלוי במה שיש לחקור בגדר איסור כהנים בגוסס. אם הוא איסור עצמי, או שעניינו הרחקה לאיסור כהנים **במת**, שעל כן נאסר גם בגוסס, שמא ימות תיכף. שאם נאמר שישוד האיסור שמא ימות, שפיר יש לאסור גם את החדר הסמוך, דאף שהגוסס אינו מטמא מ"מ הלא חיישינן שמא ימות ותתפשט טומאתו לחדר הסמוך.

ומצינו שנחלקו הראשונים והפוסקים בחקירה זו. אשר דעת המאירי (נזיר שם) וכך מפורש בחכמת אדם (קני"ט ג') שהאיסור הוא 'שמא ימות תיכף'. **ולפי"ז יש לאסור כהנים גם בחדר הסמוך לגוסס**. אך ברא"ש (שם) ובלבוש (שם) מבואר שהוא איסור עצמי (וכמו שהוכיח מדבריהם בתורת הנזיר פ"ג ה"ג). וכ"כ בתבואות שור (י"ד ל"ג ה'), וכך נקטו בפשיטות האחיעזר (גי' ס"ה ו') והקובץ שיעורים (ח"ב סי' מ"א, וחולין אות ל"א). ובקוב"ש ביאר כך גם בדעת הרוקח. וכן מדוקדק גם בדברי הש"ך (ש"ע סק"ד), וכמו שעמד בזה בשיעורי הגרמ"ד (נזיר ע"מ תכה). וכך נקט בפשיטות הגריש"א, שהרי לא מצינו איסורי הרחקה בדאורייתא (ציוני הלכה שם). **ולמעשה בוודאי יש לזוהר בזה, שכן מלבד האיסור העצמי של גוסס, שייך הרבה פעמים חשש אמיתי של 'שמא ימות', ואיך יכניס עצמו לספק.**

³ בהרבה מקומות מותקנים דלתות כפולות, שכאשר האחת נפתחת השנייה סגורה, כך שאין חשש של טומאת פתחים אלא של סוף הטומאה לצאת [אשר דעת רוב הפוסקים דהוי דרבנן, וכך הכריע המש"ב (ק"כ"ח ח'). הגם שדעת המג"א (ש"א י"ד, וש"מ"ג ב') והחיי אדם (קני"ט ח') שהוא דאורייתא].

⁴ ואמנם דעת הפנ"י בתשובה (נדפסה בסה"ס נחל האשכול) שלא כחתי"ס, אלא דעי' הפתח נעשה הכל אהל אחד. אך למעשה לא נקטינן הכי, שכן בחידושי רבינו חיים הלוי (פ"ה סוכה הכ"א) העמיד דנחלקו הראשונים בחקירה זו, אשר דעת הריטב"א והר"ן (סוכה כ"ב) בשם יש אומרים [וכ"כ דעת הרי"ד והרי"א שם] כחתי"ס, ונקטו הכס"מ הגר"א והגרעק"א (א"ח תר"ל"א ה') דכן הוא גם שיטת הרמב"ם והשר"ע, ודלא כדעת הפנ"י. [ואולם הגר"ח שם מפרש בדעת הרמב"ם כהפנ"י, אך יש להוכיח גם מדברי הרמב"ם כשיטת החת"ס וכפי שנקטו בדעת גדולי הפוסקים הנ"ל, ממה שדקדקו הרדב"ז (ח"א תעו) והאבי עזרי הנ"ל מלשונו בפ"ז מנזירות ה"ה דנזיר אינו מגלח על טומאת פתחים, וע"כ דטומאת פתחים הוי רק התפשטות הטומאה ואינו אהל המת ממש, וכמש"כ באבי עזרי. (ואף שלענין כהן פסק הרמב"ם דלוקה, היינו משום דכהן שאני מנזיר בגדר דין טומאת עצמו של מת, וכדחזינן דנזיר בעי דוקא לוג דם והכהן אסור גם ברביעית, והארכנו בזה בכמה דוכתי, ואכמ"ל).

מה דעתכם?

תגובות מעט הקודאים

בנוגע למאמר בענין הכנסת טומאה לכביש המנהרות ובטן המטוס. נתקבלה התגובה הבאה:

נהנתי מאד לראות את גליונו, ודפח"ח, אשריו ואשרי חלקו שמזכה את הרבים, ובפרט בדיני טהרת כהנים החמורים. והנני יודו להעיר ולהוסיף על דבריו היקרים כדרכה של תורה.

א. במ"ש לחלק בין מטוס למנהרה ע"פ האו"ש, לכא"י יש לומר שגם במטוס הוא כנידון אחד, שהרי הנידון הוא על האנשים שיעלו אה"כ, ומ"ש שלא העירו בזה, ע"י בספרנו פרק כב כמדומה סעיף כד שהבאנו בזה

ב. בדין פתיחת דלת בביה"ח ע"י מ"ש בספרנו פרק כג, ובהערה מהגר"ר שמואלביץ בזה.

הגאון רבי ישראל כהן שליט"א, בעהמ"ח ספר 'משמרת הכהנים'

תגובת המערכת: החילוק שכתבנו מתבקש עפ"י האו"ש (חולין יא). שכן החילוק בין העמדת הספק קודם שבאה הקבוצה לבין אחר שבאה מפורש במשנה בטהרות הנ"ל, שאם היה ער הנידון הוא על כל א' מהבאים בפנ"ע, משא"כ אם ישן ונתעורר ודן כעת על הקבוצה שעברה, דקעת הנידון על כולם יחד.

למעשה בנוגע להעברת נפטרים המציאות שמעבירים 1,800 נפטרים בשנה, ואין פוצה פה ומצפצף, וע"כ לחלק כמו שכתבנו. אך ייתכן ללמד זכות מסבדא נוספת, ששייך לדון שהמכניס מתעסק בשלו ואינו בא להכשיל, ועל הכהן לבדוק ולשמור עצמו. בפרט בימינו שיש אפשרות להתעדכן בקלות ובנגישות, הרי טפי י"ל שהכהן עליו מוטל לברר, ומצד הישראל אין כאן הכשלה ולפ"ע.

בקושיא לטינא, להמבואר בגמ' שהמעורר את הבן לשאלת מה נשתנה הוא מויגת כוס שני קודם הסעודה, מדוע א"כ נשמטה קושיא זו מד' הקושיות:

לכבוד הרבנים החשובים עורכי העלון החשוב "נהורא דשמעתא".

אשר נראה לאמר בזה בפשיטות, דהיות ואת מציגת השניה הרי הבן רואה בעיניו, והוא מתמיה בזה, א"כ אין צורך להכניס שאלה זו לתוך ארבע הקושיות. מפני שאת הדבר התמוה הזה הרי רואה בעיניו, וממילא ישאל שאלה זו.

הגאון רבי אברהם יהודה ויסברג שליט"א

בנוגע למאמר הגר"צ רותן שליט"א, שיש עצה להגעיל את השיניים באמצעות אכילת גזר בערב פסח, ועי"ז אין חשש פליטת חמץ מכתרי מתכת באכילת דבר חריף בפסח, נתקבלו התגובות הבאות:

שלום וברכה,

על ההשוואה של גזר לפת, אעיר 2 הערות:

א. אם במקור נאמר לפת, למה עלינו להשוות אליה את הגזר, ולהחשיף לטענה שגזר אינו לפת? למה לא נאכל את הלפת עצמה בערבי פסחים?

ב. לענין הלפת' של המשנה והתלמוד - היא היא הגזר דידן, ויש לי ראייה ממקומות אחרים. אם כן הערה אחת מתורצת בחברתה.

הגאון רבי מרדכי גנוט שליט"א מחה"ס 'לוח דבר בעתו ושאי'

תגובת המערכת: הצגנו הדברים לפני **הגאון רבי אלחנן בקרמן שליט"א**, בעל משנת השדה, וזו תגובתו:

בפשוטו דעה זו אינה מקובלת על רבותינו הראשונים ולהבדיל על החוקרים בדורות האחרונים. שכן הרמב"ם מזכיר גזר יחד עם לפת, ומוכח כמוכן שמדובר בצמחים שונים. ע"י פיה"מ כלאים פ"ב מ"ב "זרעוני גינה שאינם נאכלים. כגון זרע צנון **וזרע הלפת** וזרע הכרפס **וזרע הגזר**". מפורש בדברי הרמב"ם שגזר אינו לפת. באופן כללי גזר מוזכר במקומות נוספים ברמב"ם, בכל המקומות כדוגמה שהרמב"ם מביא מעצמו, ולא כצמח שמוזכר במשנה. כגון בפיה"מ פאה פ"ז מ"י: "כל הטמונים בארץ כגון הלוף והשום", שמביא הרמב"ם דוגמאות: "כגון השום והבצלים והגזר".

מה כן? שני מקורות במשנה ובגמרא לגזר' שלנו או מין הדומה לגזר שלנו.

א. בירושלמי כלאים מוזכר שהמרכיב זרעון ולפת נפיק מיניה איסטיפניני לדברי החוקרים איסטיפניני זהו גזר הגינה (שזהו שמו ביוונית). הרי שנוצר מרכיבה של זרעון ולפת. [דבר שהוא עצמו צריך ביאור, שהרי על ידי מרכיבה לא נוצרים צמחים חדשים, ואין כאן המקום להרחיב בענין זה]. ולפי הגדרה זו, אכן הגזר קרוב לפת ואולי נוצר כתוצאה מהרכבה/הכלאה כזו או אחרת.

ב. במשנה בכלאים (א, ג) נזכרו לפת ונפוס שאינם כלאים זה בזה. דעת רב סעדיה גאון שנפוס הוא גזר. הרי שהוא דומה לפת ואינו כלאים עם הלפת. גם בספר הערוך הביא שני פירושים בערך נפס. פירוש ראשון הוא מין צנון.

ופירוש שני הוא "פסטינקי". אשר באיטלקית הוא מין גזר הדומה לגזר שלנו.

סיכום: לפת אינו גזר, יתכן שהוא הצמח הנוצר מהרכבת לפת וזרעון, ויתכן שהוא נפוס הדומה לפת. באופן כללי, גם בצמחים המזוהים, יתכן שהזנים

בזמננו שונים לחלוטין מזמן המשנה.

כיצד המכנינים מראש מברכים על עירוב תבשילין?

נתבאר בפוסקים, כי המתארח אצל אחרים ואינו זקוק להכין לעצמו מאכלים לשבת, אין לו להניח עירוב תבשילין בברכה (שלמי תודה סי' ל"ד, שכן הורה החזו"א לשהה במלון, להניח בלא ברכה. וע"ש דאף שמדליק נרות, אין לערב בברכה בשל כך, מאחר שיש דעה (תקכ"ז י"ט) שהדלקת הנר אינה זקוקה לעירוב תבשילין).

ולפי זה יש לעיין באותם המבשלים הכל מערב החג, וסומכים על העירוב כדי שיהיה מותר להם **לחמם** את האוכל שנצטנן מבישולו. והרי קיי"ל אין בישול אחר בישול (שי"ח ד), ודעת החזו"א (ל"ז י"ג) שגם דבר לח כמרק וכדומה, אין בו איסור בישול מן הדין כשנתבשל והצטנן, אלא רק מדרבנן משום מראית העין. ונמצא לפי זה שחימום לבד אין בו שום איסור מלאכה, ואיך אם כן ניתן לעשות עירוב תבשילין בברכה לשם כך, וצ"ע. [ויש להוסיף, שגם איסור הנחה בתחילה בדבר מבושל, שאסור משום 'מחוי כמבשל', גם זה אינו בגדר 'איסור מלאכה']. וביותר לדעת הגרעק"א (ביצה כא: ד"ה א), שאין להניח עירוב תבשילין רק בשביל להתיר איסור דרבנן.

לתגובות: מייל: A9768552@gmail.com פקס: 077-470-4472

לעיונא

שאלות מרתקות בהלכה המעשית בימינו

הודעה משמחת למחברי ספרים שליט"א:

מחלקת 'גמ"ח הפצת התורה' שע"י מכון אש התורה, מסייעת למדפיסים את ספריהם בכמות של 500 עותקים ומעלה, לקבל הדפסה מקצועית ואיכותית מהשוורה הראשונה, בעלות מוזלת במיוחד בהפרש של אלפי שקלים. כולל יעוץ וליווי ללא עלות בכל שלבי ההדפסה וההפצה. [כמו כן ניתן לקבל עריכה תורנית מקצועית ע"י צוות ת"ח מופלגים] **לפרטים: A0559236309@gmail.com**

מהספרים שייצאו לאור בתקופה האחרונה דרך המכון